

De boerenzwaluw in Eemnes

Zoals waarschijnlijk wel bekend is onder de lezers, halveerde de boerenzwaluwenstand in de afgelopen 40 jaar. Naar aanleiding daarvan was het jaar 2011 uitgeroepen tot het Jaar van de boerenzwaluw en is SOVON toen gestart met een onderzoek naar de nestplaatskeuze van deze soort. Dit onderzoek is opgezet om meer te weten te komen over de actuele verspreiding, stand en de trend van de boerenzwaluw in Nederland. Het onderstaande artikel, dat zich toespitst op de resultaten van dit onderzoek aan de Meentweg en Wakkerendijk in Eemnes, is uitgevoerd in mei/juni 2011. Aan de Meentweg en Wakkerendijk zijn verschillende agrarische bedrijven gevestigd, zowel grote als kleine. Deze vestigingsplaatsen zijn precies wat de boerenzwaluw zoekt.

Celine Roodhart

Boerenzwaluw

Foto: Mark Eising

Tijdens het onderzoek is er een verdeling gemaakt in de soort gebouwen waar bewoonde boerenzwaluwnesten zijn aangetroffen. Aan de Meentweg en Wakkerendijk zijn bewoonde nesten voornamelijk aangetroffen in paardenboxen, kapschuren en grupstallen. Ook ligboxenstallen, hoge schuren en een enkele keer een garage of een veldschuurtje werden gebruikt om te nestelen. Verder waren de boerenzwaluwen snel tevreden met de toegankelijkheid tot deze gebouwen. Een openstaand luik, een kiertje of een kapot raam was genoeg om naar binnen te kunnen, te nestelen en jongen groot te brengen.

Meentweg

De Meentweg biedt aan ongeveer 190 boerenzwaluwen nestgelegenheid. Deze nesten zijn voornamelijk gevonden op erven waar vee aanwezig was, vaak een bedrijf met een agrarische bestemming, intensief of extensief. Op Meentweg 20 zijn de meeste bewoonde nesten aangetroffen (30 nesten). Op Meentweg 115 is ook een groot aantal nesten gevonden (25 nesten). Hier is echter een kerkuil op

bezoek geweest en die heeft ervoor gezorgd dat veel zwaluwen niet zijn uitgevlogen. In die nesten zaten bijna vliegvlugge jongen die al waren geringd door Daan Buitenhuis. Gelukkig heeft een aantal broedpaartjes de ellende doorstaan en toch wat jongen grootgebracht. Op de boerderij bij Oostermeent 1 is eveneens een groot aantal nesten gevonden, waaronder ook van huiszwaluwen. De nesten hiervan worden al jaar en dag geteld en zijn niet genoteerd, omdat het bij mijn onderzoek om boerenzwaluwen ging.

Oostermeent 1 ligt in Blaricum, in het verlengde van de Meentweg. Het is een ideaal erf voor de boerenzwaluw door de aanwezigheid van een grote mestplaat, waar nestelmateriaal gevonden kan worden. Er zijn veel kleine schuurtjes met kieren en gaten en het bedrijf, met daarbij een manege, is omgeven door open terrein.

Wakkerendijk

Aan de Wakkerendijk zijn 67 bewoonde boerenzwaluwnesten aangetroffen. Aan deze weg blijkt dat vooral de intensieve agrarische bedrijven veel boerenzwaluwen huisvesten. Er liggen drie maneges aan deze weg en hier zijn ook meerdere bewoonde nesten geteld. Het waren er respectievelijk 5, 12 en 7. Bijna op alle adressen die bezocht zijn tijdens dit onderzoek werd verteld dat er andere jaren altijd meer zwaluwen waren en mensen zeiden ook dat de zwaluwen laat waren dit jaar. Er waren ook adressen dit jaar, in tegenstelling tot andere jaren, waar helemaal geen zwaluwen zijn gearriveerd. Hiervoor zijn waarschijnlijk verschillende oorzaken aan te wijzen. Uit het landelijk onderzoek zal moeten blijken welke dit kunnen zijn. In het geval van de Meentweg

en de Wakkerendijk kan dit ook komen door het feit dat steeds meer agrariërs ophouden met hun bedrijf. De afwezigheid van vee zorgt ervoor dat er minder geschikt nestelmateriaal aanwezig is en doordat schuren leegstaan en deuren dicht worden gehouden, loopt de boerenwaluw veel potentiële nestelruimte mis.

Conclusie

Uit dit onderzoek blijkt dat de boerenwaluw voorkeur heeft voor bedrijven waar vee aanwezig is. De aanwezigheid van vee zorgt

voor nestelmateriaal in de vorm van haren, maar ook strootjes en bagger, te vinden op de mestplaat en in plassen op het erf. Een ietwat rommelig erf met toegankelijke schuren zorgt ervoor dat de boerenwaluw zich thuis voelt en succesvol jongen groot kan brengen. Hierdoor kan wellicht de in afgelopen jaren opgelopen schade enigszins hersteld worden. Meer weten over Eemnes, de Eempolder en de daar voorkomende vogels? Kijk dan op www.celineroodhart.com en ontdek de mogelijkheden!